ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан філологічного факультету
_____ І. С. Бондаренко
31 серпня 2026 р.

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ВСТУП ДО МОВОЗНАВСТВА

підготовки бакалаврів
денної форми здобуття освіти
освітньо-професійна програма «Українська мова та література»

спеціалізації В11.01 Українська мова та література
спеціальності В11 Філологія
галузі знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки

ВИКЛАДАЧ: Христіанінова Раїса Олександрівна, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри української мови

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри української мови
Протокол № 1 від "19" серпня 2026 р.
Завідувач кафедри української мови
Р. О. Христіанінова

Погоджено
Гарант освітньо-професійної програми
Н. В. Горбач

2026 рік

Зв`язок з викладачем (викладачами):
E-mail: khrystianinova@gmail.com
Сезн ЗНУ повідомлення: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=2610
Телефон: (061) 289-12-88 (кафедра)
Інші засоби зв'язку: *Viber*
Кафедра: української мови

1. Опис навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни є ознайомлення студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» з базовими поняттями та завданнями мовознавчої науки.
Здобувачі мають бути ознайомлені з основними ідеями та принципами сучасного мовознавства, володіти лінгвістичною термінологією, бути підготовленими до слухання основних курсів мовознавчого спрямування. Дисципліна розрахована на один семестр.
Пререквізити: знання з української мови, отримані в закладах загальної середньої освіти.
Кореквізити: вивчення дисципліни тісно пов'язане з курсами «Сучасна українська мова (Лексикологія. Фразеологія)», «Старослов'янська мова», «Іноземна мова».
Постреквізити: знання з дисципліни стануть у нагоді під час вивчення курсів «Сучасна українська мова (фонетика, морфологія, синтаксис)», «Історична граматика української мови», «Діалектологія української мови», «Вступ до слов'янського мовознавства», «Етнолінгвістика».

Паспорт навчальної дисципліни

Нормативні показники	**денна форма здобуття освіти**	**заочна форма здобуття освіти**
1	***2***	***3***
Статус дисципліни	**Обов'язкова**	
Семестр	1-й	-
Кількість кредитів ECTS	3	
Кількість годин	90	
Лекційні заняття	16 год.	-
Семінарські / Практичні / Лабораторні заняття	16 год.	-
Самостійна робота	58 год.	-
Консультації	Консультації відбуваються дистанційно Розклад проведення консультацій розміщено за полкликанням: https://www.znu.edu.ua/2026/den/fuf/grafik-kons/ukrmova.pdf	
Вид підсумкового семестрового контролю:	**екзамен**	
Покликання на електронний курс у СЕЗН ЗНУ (платформа Moodle)	https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=2610	

2. Методи досягнення запланованих освітньою програмою компетентностей і результатів навчання

Компетентності/ результати навчання	Методи навчання	Форми і методи оцінювання
1	*2*	*3*
ІК Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, фольклористики) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов. **ЗК-6** Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел. **ЗК-10** Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. **ЗК-13** Здатність проведення досліджень на належному рівні. **СК-1** Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ. **СК-2** Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні. **СК-3** Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії української мови. **СК-6** Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати українську мову в усній та письмовій формах, у різних жанрово-стильових різновидах і	Пояснювально-ілюстративний (навчальна лекція, бесіда, презентації) Метод проблемного викладення матеріалу (проблемна лекція, навчальна дискусія) Частково-пошуковий (робота з книгою, робота з фактичним матеріалом) Дослідницький (робота з фактичним матеріалом) Інтерактивні методи (case-метод, мозковий штурм) Практичні методи (вправи)	Підсумкові контрольні заходи: екзамен. Поточні контрольні заходи: контрольні роботи, виконання завдань в СЕЗН Moodle, індивідуальні практичні завдання, робота на практичних заняттях.

регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя. **СК-8** Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань. **ПРН 1** Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями українською мовою усно й письмово, використовувати її для організації ефективної міжкультурної комунікації. **ПРН 2** Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати. **ПРН 8** Знати й розуміти систему мови і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності. **ПРН 12** Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють. **ПРН 14** Використовувати українську мову в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя.		

ПРН 16 Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, уміти застосовувати їх у професійній діяльності. **ПРН 23** Вирішувати професійні завдання різних рівнів складності з використанням міжпредметних зв'язків.		

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

Мова як суспільне явище. Природа мови та її сутність

Тема 1. Мовознавство як наука. Загальне і часткове, теоретичне і прикладне мовознавство. Зв'язок мови, пізнання, мислення. Відмінності мови і мислення. Мова і мовлення. Типи мовлення. Мова і суспільство. Основні функції мови в суспільстві: комунікативна, мислетворча, гносеологічна, ідентифікаційна, етнічна, номінативна, експресивна, волютативна, естетична, кільтурологічна, фатична, магічно-містична.

Тема 2. Природа мови. Мова як суспільне явище. Знаковий характер мови. Походження й розвиток мови. Гіпотези про походження мови: звуконаслідувальна, звукосимволічна, вигукова, соціального договору, трудових вигуків, жестів, божественного походження, гіпотеза німецького філософа Ф. Енгельса. Теорії моногенезу і полігенезу. Зовнішні і внутрішні чинники розвитку мов. Диференціація та інтеграція в історії розвитку мов.

Тема 3. Письмо. Значення письма в історії людства. Етапи розвитку письма. Види письма: піктографічне, ідеографічне (логографічне), складове, звуко-буквене (алфавітне).

Змістовий модуль 2

Методи наукових досліджень. Загальнонаукові і частковонаукові методи дослідження мови

Тема 4. Поняття про методи наукових досліджень. Загальнонаукові методи дослідження (спостереження, зіставлення, аналіз, синтез, індукція, дедукція). Поняття про синхронію й діахронію. Описовий метод.

Тема 5. Власне лінгвістичні методи дослідження мови. Порівняльно-історичний метод; прийоми зовнішньої і внутрішньої реконструкції мови. Структурний метод, його основні досягнення. Зіставний метод.

Змістовий модуль 3

Мови світу, їх вивчення

Тема 6. Генеалогійна класифікація мов. Загальна характеристика мов світу та способи їх вивчення. Подібність і відмінності між мовами. Мова-основа (прамова). Генеалогійна класифікація. Поняття про мовні сім'ї та групи мов. Індоєвропейські мови.

Тема 7. Типологійна класифікація мов. Поняття типологійної класифікації мов. Чотири типи мов: ізолюючі (кореневі), аглютинативні, інкорпоруючі і флективні. Флективні (фузійні) мови: синтетичні та аналітичні.

Змістовий модуль 4

Одиниці мови і мовлення

Тема 8. Одиниці мови і мовлення. Звуки й фонеми. Слово як основна значуща одиниця мови. Слово в лексикології і граматиці. Речення як вершинна одиниця мови. Речення і висловлення.

4. Структура навчальної дисципліни

Вид заняття /роботи	Назва теми	Кількість годин		Згідно з розкладом
		о/д.ф.	з.ф.	
1	*2*	*3*	*4*	*5*
Лекція 1	**Тема 1. Мовознавство як наука**	2	-	*1 раз на 2 тижні*
Лекція 2	**Тема 2. Природа мови. Мова як суспільне явище**	2	-	*1 раз на 2 тижні*
Практичне заняття 1	**Тема. Мова як суспільне явище. Природа мови та її сутність** **Перелік питань:** 1. Загальне і часткове, теоретичне і прикладне мовознавство. 2. Зв'язок мови, пізнання, мислення. Відмінності мови і мислення. 3. Мова і мовлення. Типи мовлення. 4. Зовнішні і внутрішні чинники розвитку мов. Диференціація та інтеграція в історії розвитку мов. **Завдання:** 1. Знати й уміти розрізняти поняття: загальне мовознавство/часткове мовознавство, теоретичне мовознавство/прикладне мовознавство, мова/мислення, мова/мовлення, зовнішнє мовлення/внутрішнє мовлення, монолог/діалог/полілог. 2. Підготуватися до дискусії за теоретичними питаннями.	2	-	*1 раз на 2 тижні*
Самостійна робота 1	**Тема: Мова і суспільство. Основні функції мови в суспільстві** **Питання для розгляду:** 1. Основні функції мови в суспільстві: комунікативна, мислетворча, гносеологічна, ідентифікаційна, етнічна, номінативна, експресивна, волютативна, естетична, кільтурологічна, фатична, магічно-містична. 2. Походження й розвиток мови. Гіпотези про походження мови. Теорії моногенезу і полігенезу. 4. Зовнішні і внутрішні чинники розвитку мов. Диференціація та інтеграція в історії розвитку мов. **Завдання для виконання:** 1. Обґрунтуйте тези про функції мови (одну із запропонованих):	10	-	

	1) мова – універсальний засіб спілкування; 2) мова – засіб пізнання навколишнього світу; 3) мова – інструмент мислення і спосіб його існування; 4) через мову людина ідентифікує себе в межах певної спільноти; 5) через мову людина виражає свій внутрішній світ, здійснює своє волевиявлення; 6) через мову народ передає свою культуру від покоління до покоління. 2. Поясніть одну з гіпотез походження мови. Висловіть свою думку щодо неї.			
Лекція 3	**Тема 3.** Письмо. Етапи розвитку письма	2	-	
Практичне заняття 2	**Тема.** Письмо. Етапи розвитку письма **Перелік питань:** 1. Значення письма в історії людства. 2. Етапи розвитку письма. 3. Звуко-буквене (алфавітне) письмо. **Завдання** 1. Обговорення теоретичних питань. 2. Дискусія за питаннями самостійної роботи 2.	2	-	
Самостійна робота 2	**Тема. Види письма** **Питання для розгляду:** 1. Піктографічне письмо, його функції. 2. Ідеографічне (логографічне) письмо, його переваги над піктографічним. 3. Складове письмо, його труднощі. 4. Звуко-буквене (алфавітне) письмо, його універсальність. **Завдання для виконання:** Підготуйтесь до дискусії за винесеними для обговорення питаннями, для переконливості підберіть відповідні аргументи.	10	-	
Лекція 4	**Тема 4. Методи наукових досліджень. Загальнонаукові методи дослідження**	2	-	*1 раз на 2 тижні*
Практичне заняття 3	**Тема. Загальнонаукові методи в лінгвістичних дослідженнях** **Перелік питань:** 1. Методи спостереження, зіставлення, аналізу, синтезу, індукції, дедукції в лінгвістичних дослідженнях. 2. Поняття про синхронію й діахронію. 3. Описовий метод. **Завдання:** 1. Усні відповіді-обговорення теоретичних	2	-	*1 раз на 2 тижні*

	положень. 2. Перевірка завдання самостійної роботи 3.			
Самостійна робота 3	**Тема. Описовий метод в лінгвістичних дослідженнях** **Питання для розгляду:** 1. Виокремлення мовних одиниць для аналізу. 2. Членування виокремлених мовних одиниць. 3. Класифікація та інтерпретація проаналізованого матеріалу. **Завдання для виконання:** Продемонструвати етапи описового методу на прикладі новотворів періоду повномасштабного вторгнення 2022-2025 років.	10	-	
Лекція 5	**Тема 4. Власне лінгвістичні методи дослідження мови**	2	-	*1 раз на 2 тижні*
Практичне заняття 4-5	**Тема. Власне лінгвістичні методи дослідження мови** **Перелік питань:** 1. Порівняльно-історичний метод. Прийоми зовнішньої і внутрішньої реконструкції мови. 2. Структурний метод, його основні досягнення. 3. Зіставний метод. **Завдання:** Усні відповіді-обговорення теоретичних питань.	4	-	*1 раз на 2 тижні*
Лекція 6	**Тема 5. Генеалогійна класифікація мов**	2	-	*1 раз на 2 тижні*
Практичне заняття 6	**Тема. Генеалогійна класифікація мов** **Перелік питань:** 1. Загальна характеристика мов світу та способи їх вивчення. 2. Подібність і відмінності між мовами. Мова-основа (прамова). 3. Генеалогічна класифікація. Поняття про мовні сім'ї та групи мов. **Завдання:** 1. Усні відповіді-обговорення теоретичних питань. 2. Перевірка завдання самостійної роботи 4.	2	-	*1 раз на 2 тижні*

Самостійна робота 4	**Тема. Індоєвропейські мови** **Питання для розгляду:** 1. Групи індоєвропейської сім'ї мов. 2. Слов'янські мови. 3. Романо-германські мови. **Завдання для виконання:** Продемонструвати на прикладах кількох слов'янських мов, що належать до різних груп, факт їхньої подібності. Підібрати приклади слів, які підтверджують спорідненість слов'янських і романо-германських мов.	10	-	
Лекція 7	**Тема 6. Типологійна класифікація мов**	2	-	*1 раз на 2 тижні*
Практичне заняття 7	**Тема. Типологійна класифікація мов** **Перелік питань:** 1. Різновиди типологійної класифікації мов. 2. Класифікація мов за морфологічним типом слова. 3. Флективні (фузійні) мови: синтетичні та аналітичні. **Завдання:** Продемонструвати на прикладі української мови особливості флективних мов.	2	-	*1 раз на 2 тижні*
Самостійна робота 5	**Тема. Класифікація мов за морфологічним типом слова** **Питання для розгляду:** 1. Ізолюючі (кореневі) мови. 2. Аглютинативні мови. 3. Інкорпоруючі мови. **Завдання для виконання:** Пояснити особливості структури слова в ізолюючих, аглютинативних і інкорпоруючих мовах. Навести приклади мов кожного типу.	10	-	
Лекція 8	**Тема 8. Одиниці мови і мовлення** Звуки й фонеми. Слово як основна значуща одиниця мови. Слово в лексикології і граматиці. Речення як вершинна одиниця мови. Речення і висловлення.	2	-	*1 раз на 2 тижні*
Практичне заняття 8	**Тема. Одиниці мови і мовлення** **Перелік питань:** 1. Звуки й фонеми. 2. Слово як основна значуща одиниця мови. Слово в лексикології і граматиці. 3. Речення як вершинна одиниця мови. Речення і висловлення. **Завдання:** 1. Усні відповіді-обговорення теоретичних питань. 2. Перевірка завдання самостійної роботи 5.	2	-	*1 раз на 2 тижні*

Самостійна робота 6	**Тема. Слово в лексикології** **Питання для розгляду:** 1. Лексичне значення слова. 2. Слова однозначні й багатозначні. 3. Пряме й переносне значення слова. 4. Значеннєві взаємостосунки слів (синонімія, антонімія, омонімія). **Завдання для виконання:** Пропрацювати за словниками лексему *безграмотний*. Дібрати приклади вживання її в прямому й переносному значенні; дібрати синоніми, антоніми.	8	-	

5. Види і зміст контрольних заходів

Вид заняття/ роботи	**Вид контрольного заходу**	**Зміст контрольного заходу***	**Критерії оцінювання та термін виконання***	**Усього балів**
1	***2***	***3***	***4***	***5***
Поточний контроль				
Практичне заняття1	Усне обговорення теоретичних питань	Теоретичні питання практичного заняття	5 – думки викладені ґрунтовно, логічно послідовно, грамотно; 4 – думки викладені повно, логічно послідовно, допущені окремі незначні неточності; 3 – думки викладені не зовсім послідовно, допущено чимало неточностей; 2 – думки викладені непослідовно, допущено грубі помилки; 1 – матеріал викладений дуже поверхово, із порушенням логічних зв'язків, допущено чимало грубих помилок.	**5**
	Дискусія	Питання для обговорення: 1) Чи розвиток мови прямо пов'язаний із економічним розвитком суспільства? Навести аргументи. 2) Як пов'язані між собою розвиток мови і розвиток культури суспільства. Навести аргументи. 3) Роль держави в розвитку мови. Мовна політика.	3 – підібрано переконливі аргументи, думки викладені ґрунтовно, логічно послідовно; 2 – підібрано загалом переконливі аргументи, думки викладені повно, логічно послідовно, допущені окремі незначні неточності; 1 – підібрано непереконливі аргументи, думки викладені не зовсім послідовно, допущено чимало неточностей. 2 – висловлено власну думку, наведено цікаві аргументи; 1 – висловлено власну думку, але не аргументовано її.	

	Перевірка завдань самостійної роботи	Обґрунтування тези про функцію мови (одну на вибір) Висловлення своєї думки щодо гіпотези походження мови (однієї на вибір).		**3** **2**
Практичне заняття 2	Усне обговорення теоретичних питань	Дискусія за питаннями, винесеними на самостійну роботу	5 – думки викладені ґрунтовно, логічно послідовно, грамотно; 4 – думки викладені повно, логічно послідовно, допущені окремі незначні неточності; 3 – думки викладені не зовсім послідовно, допущено чимало неточностей; 2 – думки викладені непослідовно, допущено грубі помилки; 1 – матеріал викладений дуже поверхово, із порушенням логічних зв'язків, допущено чимало грубих помилок.	**5**
Практичне заняття 3	Усне обговорення теоретичних питань.	Теоретичні питання практичного заняття	5 – думки викладені ґрунтовно, логічно послідовно, грамотно; 4 – думки викладені повно, логічно послідовно, допущені окремі незначні неточності; 3 – думки викладені не зовсім послідовно, допущено чимало неточностей; 2 – думки викладені непослідовно, допущено грубі помилки; 1 – матеріал викладений дуже поверхово, із порушенням логічних зв'язків, допущено чимало грубих помилок.	**5**
	Перевірка виконання практичних завдань.	Перевірка самостійно виконаного практичного завдання	5 – приклади підібрані правильно, добре покласифіковані, ґрунтовно пояснені; 4 – приклади підібрані правильно, добре покласифіковані, але пояснені з окремими огріхами; 3 – приклади підібрані загалом правильно, але покласифіковані та пояснені з певними огріхами; 2 – приклади підібрані з помилками, покласифіковані та пояснені пояснені схематично 1–допущено багато неточностей в	**5**

			доборі прикладів, їхній класифікації та поясненні	
Практичне заняття 4-5	Усне обговорення теоретичних питань	Теоретичні питання практичного заняття	5 – думки викладені ґрунтовно, логічно послідовно, грамотно; 4 – думки викладені повно, логічно послідовно, допущені окремі незначні неточності; 3 – думки викладені не зовсім послідовно, допущено чимало неточностей; 2 – думки викладені непослідовно, допущено грубі помилки; 1 – матеріал викладений дуже поверхово, із порушенням логічних зв'язків, допущено чимало грубих помилок.	**5**
Практичне завдання 6	Усні відповіді-обговорення теоретичних питань; перевірка виконання завдання самостійної роботи	Теоретичні питання практичного заняття.	5 – думки викладені ґрунтовно, логічно послідовно, грамотно; 4 – думки викладені повно, логічно послідовно, допущені окремі незначні неточності; 3 – думки викладені не зовсім послідовно, допущено чимало неточностей; 2 – думки викладені непослідовно, допущено грубі помилки; 1 – матеріал викладений дуже поверхово, із порушенням логічних зв'язків, допущено чимало грубих помилок.	**5**
		Продемонструвати на прикладах кількох слов'янських мов, що належать до різних груп, факт їхньої подібності, підібравши відповідні приклади слів.	3 – підібрано переконливі аргументи й приклади, думки викладені ґрунтовно, логічно послідовно; 2 – підібрано загалом переконливі аргументийц приклади, думки викладені повно, логічно послідовно, допущені окремі незначні неточності; 1 – підібрано непереконливі аргументи, думки викладені не зовсім послідовно, допущено чимало неточностей	**3**
		Підібрати приклади слів, які підтверджують спорідненість слов'янських і романо-германських мов.	2 – приклади підібрані й пояснені правильно; 1 – приклади підібрані не зовсім вдало, пояснення не чіткі.	**2**

Практичне завдання 7	Перевірка виконання завдань практичного заняття та самостійної роботи	Знайти в інтернеті приклади ізолюючих (кореневих), аглютинативних, інкорпоруючих і флективних мов. Пояснити особливості структури слів та речень у них.	5 – приклади мов підібрані правильно, чітко пояснено особливості структури слів та речень у них, відповідь упевнена, логічно послідовна; 4 – приклади мов підібрані правильно, пояснено особливості структури слів та речень у них, але допущено окремі незначні неточності; 3 – приклади мов підібрані загалом правильно, пояснено особливості структури слів та речень у них, але допущено чимало неточностей, відповідь невпевнена; 2 – приклади мов підібрані зі значними неточностями, особливості структури слів та речень у них пояснено плутано, допущено чимало помилок, відповідь логічно непослідовна; 1 – прикладів мов підібрано мало, з помилками, особливості структури слів та речень у них не пояснено.	5
		Продемонструвати на прикладі української мови особливості флективних мов.	5 – думки викладені ґрунтовно, логічно послідовно, грамотно, підтверджені вдалими прикладами; 4 – думки викладені повно, логічно послідовно, підтверджені вдалими прикладами, але допущені окремі незначні неточності; 3 – думки викладені не зовсім послідовно, допущено чимало неточностей, приклади не завжди вдалі; 2 – думки викладені непослідовно, допущено грубі помилки, приклади невдалі; 1 – матеріал викладений дуже поверхово, із порушенням логічних зв’язків, допущено чимало ґрубих помилок, приклади не наведені.	5
Практичне заняття 8	Усні відповіді-обговорення теоретичних питань;	Теоретичні питання практичного заняття.	5 – думки викладені ґрунтовно, логічно послідовно, грамотно; 4 – думки викладені повно, логічно послідовно, допущені окремі незначні неточності; 3 – думки викладені не зовсім	5

	перевірка завдання самостійної роботи 6.		послідовно, допущено чимало неточностей; 2 – думки викладені непослідовно, допущено грубі помилки; 1 – матеріал викладений дуже поверхово, із порушенням логічних зв'язків, допущено чимало грубих помилок.	
		Пропрацювати за словниками лексему *безграмотний*. Дібрати приклади вживання її в прямому й переносному значенні; дібрати синоніми, антоніми.	5 – приклади підібрані правильно, добре покласифіковані, ґрунтовно пояснені; 4 – приклади підібрані правильно, добре покласифіковані, але пояснені з окремими огріхами; 3 – приклади підібрані загалом правильно, але покласифіковані та пояснені з певними огріхами; 2 – приклади підібрані з помилками, покласифіковані та пояснені пояснені схематично 1–допущено багато неточностей в доборі прикладів, їхній класифікації та поясненні	5
Усього за поточний контроль	**7**			**60**
Підсумковий контроль				
Екзамен	Теоретичне завдання	Питання для підготовки (Розміщено в **СЕЗН Moodle**)	10-9 балів – студент глибоко висвітлює теоретичне питання, логічно вибудовує відповідь; чітко виокремлює основні положення; теоретичний матеріал підкріплює самостійно дібраними прикладами; 8-7 – студент достатньо повно висвітлює теоретичне питання, логічно його викладає; виокремлює основні положення; правильно наводить приклади; проте відповідь містить деякі неточності та окремі незначні помилки; 6-5 – студент неповно висвітлює теоретичне питання, порушує логіку його викладення; не виокремлює основних положень, не завжди наводить приклади; відповідь містить чимало незначних неточностей та окремі значні помилки; 4-3 – студент частково висвітлює теоретичне питання, відповідь	**10**

			вибудовує з порушенням логіки; не виокремлює основних положень, наводить мало прикладів; відповідь містить багато неточностей та значних помилок; 2-1 – студент дуже поверхово й плутано висвітлює теоретичне питання; не виокремлює основних положень; не наводить прикладів; відповідь містить багато значних помилок.	
	Тестові завдання	Виконати 30 тестових завдань (Розміщено в **СЕЗН Moodle**)	Правильна відповідь на тестове завдання – 1 бал	**30**
Усього за підсумковий контроль				**40**

Шкала оцінювання ЗНУ: національна та ECTS

За шкалою ECTS	**За шкалою університету**	**За національною шкалою**	
		Екзамен	**Залік**
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

6. Основні навчальні ресурси

Рекомендована література

1. Вступ до мовознавства: навч. посіб. для здобувачів філологічних спеціальностей закладів вищої освіти / уклад.: Н. С. Безгодова, А. О. Найрулін. Полтава : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2023. 227 с.
2. Вступ до мовознавства / за ред. І. О. Голубовської. Київ : ВЦ «Академія», 2016. 320 с.
3. Глущенко В.А. Лінгвістичний метод і його структура. *Мовознавство.* 2010. № 6. С. 32–44.
4. Зубець Н. О., Христіанінова Р. О. Цілісні народно-розмовні комплекси у «Фразеологічному словнику говірок Нижньої Наддніпрянщини» В. Чабаненка. *Мова. Література. Фольклор.* 2025. № 1. С. 11–17.
5. Карпенко Ю. О. Вступ до мовознавства. Київ : Академія, 2006. 334 с.
6. Кійко Ю.Є., Агапій А.П., Мельник Ю.Й. Вступ до мовознавства : практикум. Чернівці : Чернівецький ун-т, 2021. 176 с.
7. Кочерган М. П. Вступ до мовознавства. Київ : Академія, 2007. 367 с.
8. Левицький Ю.М. Мови світу: Енциклопедичний довідник. Львів : Місіонер, 1998. 397 с.

9. Мельничук О.С. Мова як суспільне явище і предмет сучасного мовознавства. *Мовознавство*. 1997. №2-3. С. 3-19.
10. Назаренко О. М. Вступ до мовознавства. Навч. посібн. Одеса : Фенікс, 2021. 190 с.
11. Українська мова: Енциклопедія. Київ : Наукова думка, 2007. 578 с.

Інформаційні ресурси

1. Вступ до мовознавства: навч. посіб. для здобувачів філологічних спеціальностей закладів вищої освіти / уклад.: Н. С. Безгодова, А. О. Найрулін. Полтава : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2023. 227 с. URL : https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi73/0054004.pdf
2. Вступ до мовознавства : навчально-методичний посібник з курсу для студентів факультету іноземної філології / укл. Е. Швед, Т. Дацьо, О. Яцків. Ужгород : УжНУ, 2024. 30 с. URL : https://dspace.uzhnu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/8b194a21-4b48-4e8b-ac4a-bd0f666612fe/content
3. Глущенко В.А. Лінгвістичний метод і його структура. *Мовознавство.* 2010. № 6. С. 32–44. URL : https://www.inmo.org.ua/assets/files/movoznavstvo/MoZn_2010_6.pdf
4. Лінгвістичний портал MOVA.info http://www.mova.info

7. Регуляції і політики курсу

Відвідування лекційних занять є важливим у вивченні цього курсу. Теми пропущених лекційних занять мають бути опрацьовані самостійно та подані для перевірки у вигляді невеликого конспекта протягом 2-х тижнів після пропуску.

Відвідування практичних занять є обов'язковим. Пропущені практичні заняття потрібно відпрацювати на консультації протягом двох тижнів після пропуску.

Використання комп'ютерів/телефонів на занятті. Використання смартфонів, планшетів та інших девайсів під час лекційних та практичних занять дозволено виключно з навчальною метою з дозволу викладача (для уточнення певних даних, перевірки правопису, отримання довідкової інформації тощо). Не забувайте активувати режим «без звуку» до початку заняття. Під час виконання заходів підсумкового контролю (виконання письмового теоретичного завдання, тестів) використання девайсів заборонено.

Використання ШІ. ШІ можна використовувати під час підготовки до практичних занять для підбору прикладів, знаходження додаткових джерел інформації. Під час виконання завдань поточного і підсумкового контролю використання ШІ ЗАБОРОНЕНО!

Політика академічної доброчесності. Виконання усіх практичних завдань має бути самостійним. Якщо кілька осіб подадуть на перевірку ідентично виконані завдання, такі завдання нікому зараховані не будуть, незалежно від того, хто виконував і хто списував. Відповіді на теоретичні питання можуть бути підкріплені цитатами відомих учених із обов'язковим покликанням на ті праці, цитату з яких студент використав. Висока академічна культура та європейські стандарти якості освіти, яких дотримуються у ЗНУ, вимагають відповідального ставлення до вибору джерел. Покликання на такі ресурси, як Wikipedia, бази даних рефератів та письмових робіт (Studopedia.org та подібні) є неприпустимими. Рекомендована база даних для пошуку джерел: електронні ресурси Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського: http://www.nbuv.gov.ua

Визнання результатів неформальної та/або інформальної освіти. Підтверджені сертифікатом виступи на конференціях, круглих столах з проблематики, яка відповідає тій чи тій темі цього курсу, будуть зараховані як виконання завдання за темою. Визнання результатів неформальної/інформальної освіти визначене Положенням ЗНУ про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти (нова редакція): https://lnk.ua/fqZfK1wjx

ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ

ГРАФІК ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ НА 2026-2027 н.р. доступний за адресою: https://sites.znu.edu.ua/navchalnyj_viddil/1635.ukr.html.

НАВЧАННЯ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ. Перевірка набутих студентами знань, навичок та вмінь є невід'ємною складовою системи забезпечення якості освіти і проводиться відповідно до Положення про організацію та методику проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів ЗНУ: https://lnk.ua/gk4x2wkVy .

ПОВТОРНЕ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН. Наявність академічної заборгованості до 6 навчальних дисциплін (у тому числі проходження практики чи виконання курсової роботи) за результатами однієї екзаменаційної сесії є підставою для надання студенту права на повторне вивчення зазначених навчальних дисциплін. Процедура повторного вивчення визначається Положенням про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ: https://lnk.ua/9MVwgEpVz .

ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, регламентуються Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ЗНУ: https://lnk.ua/EYNg6GpVZ .
Конфліктні ситуації, що виникають у сфері стипендіального забезпечення здобувачів вищої освіти, вирішуються стипендіальними комісіями факультетів, коледжів та університету в межах їх повноважень, відповідно до: Порядку призначення і виплати академічних стипендій у ЗНУ (нова редакція): https://lnk.ua/cPZvhrnpC; Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у ЗНУ: https://lnk.ua/3R4avGqeJ.

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА. Телефон довіри практичного психолога **Марті Ірини Вадимівни** (061) 228-15-84, (099) 253-78-73 (щоденно з 9 до 21).

УПОВНОВАЖЕНА ОСОБА З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ
Запорізького національного університету: **Соник Вікторія Василівна**
Електронна адреса: v.sonik@znu.edu.ua
Гаряча лінія: тел. +380661848930.

РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ. Центральні входи усіх навчальних корпусів ЗНУ обладнані пандусами для забезпечення доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Допомога для здійснення входу у разі потреби надається черговими охоронцями навчальних корпусів. Спеціалізована допомога: (061) 228-75-11 (начальник охорони). Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у ЗНУ: https://lnk.ua/5pVJr17VP.

РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА: https://library.znu.edu.ua/. Графік роботи абонементів: понеділок-п`ятниця з 08.00 до 16.00; вихідні дні: субота і неділя.

СИСТЕМА ЕЛЕКТРОННОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ ЗАПОРІЗЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ (СЕЗН ЗНУ): https://moodle.znu.edu.ua/.
Покликання для відновлення паролю: https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=133015.

ЦЕНТР ІНТЕНСИВНОГО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ: https://sites.znu.edu.ua/child-advance/.